
Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2018:6

Uppföljning av #metoo och #vardeljus

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2018:88 som handlar om Svenska kyrkans arbete mot sexuella övergrepp. Motionären föreslår att kyrkostyrelsen överväger vilka åtgärder som måste vidtas nationellt för att implementera det förebyggande arbetet gällande sexuella övergrepp som #vardeljus hösten 2017 vittnade om. Utskottet föreslår kyrkomötet att avslå motionen då utskottet vill vidga arbetet till att omfatta ett större sammanhang än arbetsplatsen. Utskottet vill därför föreslå kyrkomötet att med anledning av motionen uppdra till kyrkostyrelsen att se över vilka ytterligare åtgärder som ska vidtas nationellt för att utveckla arbetet mot sexuella övergrepp och trakasserier ytterligare.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2018:88.
2. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2018:88 uppdra till kyrkostyrelsen att se över vilka ytterligare åtgärder som kan vidtas nationellt för att förebygga sexuella övergrepp och trakasserier samt att med särskilt fokus på ålders- och könsmaktsordning synliggöra och vidareutveckla det goda arbete som redan pågår.

Motionens förslag

Motion 2018:88 av Sandra Ryström Signarsdotter, Uppföljning av #metoo och #vardeljus

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att överväga vilka åtgärder som måste vidtas nationellt för att implementera det förebyggande arbetet gällande sexuella övergrepp som #vardeljus hösten 2017 vittnade om, med syftet att Svenska kyrkan ska bli en arbetsplats där detta inte kan förekomma.

Bakgrund

Svenska kyrkans arbete med att förebygga och bemöta sexuella övergrepp

1996 beslutade ombudsmötet att Svenska kyrkan på ett tydligare sätt skulle arbeta med att bemöta och förebygga sexuella övergrepp i kyrkliga sammanhang (OF1996:506, Skr 1996:505). En arbetsgrupp tog fram *Riktlinjer för handhavandet inom Svenska kyrkan av situationer där människor såväl barn som vuxna blivit utsatta för sexuella övergrepp av kyrklig personal*, vilka antogs av Svenska kyrkans centralstyrelse 1998.

2011 reviderades dessa riktlinjer p.g.a. av att kunskapsområdet var omfattande och frågan viktig för Svenska kyrkan samt att Lutherska världsförbundet arbetade fram (med bland annat personal från Svenska kyrkans nationella nivå) *Kyrkornas NEJ till våld mot kvinnor* (2002). Revideringen resulterade i dokumentet: *Vad gör vi nu? Bemötande och förebyggande av sexuella övergrepp*.

En oberoende utredare gjorde 2011 en kartläggning av alla tillsynsärenden med sexuell prägel, som behandlats i Svenska kyrkans tretton domkapitel under perioden 2000–2011. Den har titeln *Inventering av anmälningar om misstänkta sexuella övergrepp, vilka föranlett domkapitel att pröva frågan om disciplinåtgärd, åren 2000–2011*. Utredare var Kerstin Berglund, doktor i straffrätt. Kartläggningen visade att domkapitlen i allt väsentligt följt gällande riktlinjer. Närmare en tredjedel av de fall som lett till en påföljd innebar en obehörigförklaring att utöva kyrkans vigningstjänst. Kartläggningen är en offentlig handling.

Tidigare behandling i kyrkomötet

Frågan om att aktivt verka mot sexuellt utnyttjande och mot sexuella handlingar där det finns offer har behandlats av såväl 2007 som 2009 års kyrkomöten. Den ena gången med anledning av motion 2007:69 och den andra med anledning av motion 2009:88 I Kyrkolivsutskottets betänkande KI 2007:13 finns en beskrivning av det arbete som Svenska kyrkan bedriver mot sexuellt utnyttjande, mot pornografi samt hur Svenska kyrkan tar avstånd från sexuella handlingar där det finns offer. I betänkandet beskrivs även Svenska kyrkans stöd till dem som blivit utsatta för sexuellt utnyttjande och övergrepp.

I sina överväganden konstaterar utskottet att det redan pågår ett kontinuerligt arbete och att det utförs kortare och längre insatser för att motverka sexuellt utnyttjande. Utskottet menar också att det sker ett kompetent arbete inom Svenska kyrkan i mötet med människor som är i behov av stöd efter sexuella övergrepp samt att de utbildningsinsatser som sker inom Svenska kyrkan kommer att bidra till att kompetensen ökar för att identifiera sexuella övergrepp och ge de utsatta rätt stöd. Utskottet föreslog därför att motionen skulle avslås och kyrkomötet beslutade enligt utskottets förslag. Motion 2009:88 avslogs med ett liknande övervägande där utskottet konstaterade att det redan pågick ett kontinuerligt arbete för att motverka sexuellt utnyttjande.

Trygga möten

Svenska kyrkan och Svenska Kyrkans Unga önskar erbjuda trygga och säkra miljöer för barn och unga som vistas i våra verksamheter. Sedan 1998 har vi på olika sätt arbetat med att förebygga och bemöta sexuella övergrepp i kyrkliga sammanhang. Sedan 1 april 2017 finns ett avtal mellan scouterna och Svenska kyrkan (och indirekt Svenska Kyrkans Unga) som möjliggör att Svenska kyrkans anställda, ideella och förtroendevalda, från 15 år och uppåt får tillgång till webbutbildningen TM (Trygga möten) utan kostnad. Utbildningen ger ledare kunskaper om hur man förebygger övergrepp och kränkningar, hur man handlar om man tror att någon far illa eller hur man agerar när något inträffar.

Konferensen När gränser överskrids

Den 5–6 december 2018 planeras en nationell, öppen konferens i Uppsala, med namnet *När gränser överskrids*. Konferensen vill bland annat uppmärksamma att Svenska kyrkan arbetat i 20 år med att förebygga och bemöta sexuella övergrepp. I samband med detta görs också en kvantitativ och en kvalitativ utvärdering av arbetet

mot att förebygga sexuella övergrepp. Konferensen kommer också att presentera rekommendationer för de kommande årens arbete med dessa frågor.

KI 2018:6

Utskottets överväganden

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2018:88.
2. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2018:88 uppdra till kyrkostyrelsen att se över vilka ytterligare åtgärder som kan vidtas nationellt för att förebygga sexuella övergrepp och trakasserier samt att med särskilt fokus på ålders- och könsmaktsordning synliggöra och vidareutveckla det goda arbete som redan pågår.

Utskottet anser att motionen är viktig och angelägen och delar motionärens uppfattning att trakasserier och sexuella övergrepp förekommer, i kyrkliga sammanhang. Svenska kyrkan ska vara en miljö där sexuella övergrepp och trakasserier inte förekommer.

Utskottet förstår betydelsen av att det bedrivs ett förebyggande arbete, för att öka kunskapen och höja medvetandet kring sådant som rör sexuella övergrepp och trakasserier. Utskottet vill framhålla att det bland de utsatta också finns pojkar/män.

Under utskottets beredning av ärendet har det framgått att mycket redan görs, särskilt när det gäller sexuella övergrepp och trakasserier på den kyrkliga arbetsplatsen. Det finns anmälningsrutiner och stöd till de som drabbats. Det är utskottets uppfattning att det arbetet kan vidgas till ett större sammanhang som också rymmer organisationskultur och beteendemönster. Det är viktigt att unga både omfattas av det förebyggande arbetet men också att de ges möjlighet att bli en del av det.

Utskottet föreslår därför med anledning av motion 2018:88 att kyrkomötet beslutar uppdra till kyrkostyrelsen att se över vilka ytterligare åtgärder som kan vidtas nationellt för att förebygga sexuella övergrepp och trakasserier. I uppdraget ska även ingå att med särskilt fokus på ålders- och könsmaktsordning synliggöra och vidareutveckla det goda arbete som redan pågår.

Uppsala den 4 oktober 2018

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Niklas Grahn, ordförande

Peter Ekman, sekreterare

Beslutande: Niklas Grahn, ordförande, Marie Nielsén, Ronny Hansson, Ann-Sofie Karlsson Ågren, Peter Egardt, Kent Karlsson, Elisabet Berggård, Agne Arnesson, Inga Alm, Anders Ahl, Mats Ershammar, Karin Janfalk, Vicktoria Bagi, Torbjörn Aronson och Margaretha Herthelius.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Lina Dahm, Kurt Lampinen, Anna Rapakko, Johannes Fransson, Sara Waldenfors, Amanda Carlshamre, Erik Olebark Ringheim, Nina Wahlin, Ellionor Moberg, Christoffer Wallin, Lisa Gerenmark, David Castor och Magnus Jarnling.

Biskoparna Eva Brunne och Thomas Petersson har deltagit i utskottets överläggningar.